

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Sporočilo in zahvala

Oblastnega odbora Udruženja vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije za Slovenijo v Ljubljani — Slovenski javnosti

Ko nam je naš Središnji odbor Udruženja vojnih invalidov Jugoslavije iz Beograda službeno sporočil, da je invalidski zakon iz leta 1929. ukinjen in da je prenehala njegova trdosrčnost, ter da je uzakonjena Uredba o vojnih invalidih in ostalih žrtvah vojne, smo se sestali dne 22. novembra 1938 k svoji svečani izredni seji.

Konstatirali smo, da je Uredba izdana in uzakonjena s sodelovanjem in s pristankom Udruženja vojnih invalidov, da odgovarja našim zahtevam kakor v socialnem, tako v nacionalnem smislu ter da je v ugled naši državi Jugoslaviji. Uspeh borbe Udruženja vojnih invalidov za rešitev tega perečega invalidskega problema je kronan s svetlo točko dostojanstva države, z uresničnim pojmovanjem o

položeni žrtvah na polju časti in slave za domovino in z ublažitvijo trpečih, do danes zapuščenih in pozabljenih junakov, s krvjo, z življenji in s kostmi katerih so začrtane in utrjene meje naše nacionalne države. Zasluga tega uspeha gre našim organizacijam in članstvu, ki je strnjeno in odločno vztrajalo vsa dolga leta borbe. Zasluga tudi vsem bratским bojovniškim in drugim organizacijam, društvom, korporacijam,

ki so stale solidarno za naše zahteve pri vseh mogočih prilikah z nami. Zasluga za ta uspeh vsem gospodom županom in gospodom občinskim svetnikom vseh slovenskih občin in njihovi Županski zvezi, ki so naše zahteve osvojili kot svoje, ter jih odločno in vztrajno zagovarjali. Iskrena hvala vsem!

Vse priznanje in prisrčna bojovniška zahvala pa gre našemu prvoborniku, predsedniku Sred. odbora Udruženja vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije, tov. Božidaru Dj. Nediću; g. predsedniku kralj. vlade, dr. Milanu Stojadinoviću in našem invalidskemu ministru, g. Dragiši Cvetkoviću.

Oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije za Slovenijo, zbran na svoji izredni svečani seji, izreka v imenu svojem in v imenu dosedaj pozabljenih in zapostavljenih vojnih žrtev Slovenije vsem, ki ste nas v tem boju za pravično, socialno in nacionalno

stvar podpirali, nam pomagali, da se je uresničila, svojo bojovniško toplo zahvalo z vzklikom:

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Oblastni odbor UVI kralj. Jugoslavije za Slovenijo v Ljubljani

Smisel in pravi značaj prvega decembra

Prvega decembra 1918 so se prvič v zgodovini našli Srbi, Hrvati in Slovenci v bratski skupnosti. Akt prvega decembra 1918 je bil veliki demokratiški in nacionalni akt v duhu tradicij Južnih Slovencev in v njih stremljenjih osamosvojitve tostran in onostran Save. Ta akt prvega decembra je formalno ustvaril državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je pozneje dobila ime: Jugoslavija.

Poleg tega, ker je ustvaril prvi december formalno zvezo, je ustvaril s tem skupnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, ustvaril moč in silo Južnih Slovencev — ustvaril narod s političnim in državnim imenom — Jugoslovence, ki premaguje vse težave. Skupno pod eno streho, svoboden, išče in ustvarja ta narod vedno boljše življenjske pogoje na zunaj in znotraj.

Ta misel in ta značaj prvega decembra 1918 naj bi v nadaljnjih 20 letih rodila še idealnejšo skupnost in napredek Srbov, Hrvatov in Slovencev — Jugoslovenov in naj bi ta skupnost prinesla in utrdila bratski mir duhov, zadržala vplive, ki so jih vcepljali tuji dolga stoletja, da bo Jugoslavija reprezentativen in mogočen slovanski Balkan, pod slavno in junaško Karađorđevićovo dinastijo z Nj. Vel. kraljem Petrom II. kot vladarjem na čelu.

Mi, vojne žrtve, ki smo s krvjo in življenji izkrčili cesto, da je lahko nastal prvi december 1918, delamo na tem z vso vnemo, akoravno se nas je vsepovsod dosedaj pozabljalo, odrivalo in gledalo na nas kot nekak balast v narodnem gospodarstvu, katerega bi zopet brez naših življenj in krvi ne bilo. Danes po 20 letih, k dvajsetletnici tega velikega dogodka čutimo, ker se nas je vendarle začelo priznavati, da nismo brez pomena. Uredba novega invalidskega zakona popravlja to, kar so zagrešile nad nami temne sile. Mnogo napora je bilo potrebno, kajti vojno zabušantstvo je še močno, vendar, ponavljamo, dnevi se jasné. Zato bo letošnji prvi december tudi med nami vojnimi žrtvami praznovan svetlejši in bodrejši od prejšnjih.

Kakšen je razloček med novo Uredbo in med umrlim invalidskim zakonom iz leta 1929?

Število vojnih žrtev, ki jih je priznaval invalidski zakon 1929, je bilo:

vojnih invalidov	17.252
vdov in staršev	47.989
otrok živih voj. invalidov	3.000
otrok umrlih voj. invalidov	618
žen umrlih voj. invalidov	1.200

Vseh skupaj . . . . . 70.059.

Invalidski zakon 1929 je torej priznaval vsega samo 70.059 vojnih žrtev v vsej Jugoslaviji.

Nova Uredba priznava vojne žrtve, med njimi mnoge, ki po zakonu 1929 niso bile priznane. In to:

vojnih invalidov	31.891
vojnih vdov in staršev	117.754
otrok živih voj. invalidov	4.421
otrok mrtvih voj. invalidov	3.856
žen živih voj. invalidov	4.355

Vseh skupaj 162.277

Nova uredba torej priznava 162.277 oseb, kar pomeni, da je priznala 92.218 oseb več kakor pa invalidski zakon iz leta 1929. In če pomislimo, koliko revščine je bilo pri teh 92.218 vojnih nepriznanih žrtvah celih 9 let, si pač lahko jasno predočimo, da je nova Uredba velik socialni in državnoobrambni čin. Tem bolj, ker je med temi nepriznanimi 92.218 dve tretjini vdov in onemoglih staršev, kočarjev, viničark — ki takorekoč niso imele kam bi svo-

Novi invalidski zakon je bil 20. novembra 1938 podpisan in uveljavljen kot Uredba o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah

Uredba je stopila takoj v veljavo. Z izplačevanjem invalidnine po tej uredbi pa se bo začelo s prihodnjim budžetskim letom, to je s 1. aprilom 1939. Do tedaj bodo po veliki večini izvršene vse prevedbe in priznanja.

Vse vojne žrtve pozivamo, naj zdaj mirno čakajo odredb, navodil Oblastnega odbora Udruženja v Ljubljani.

Nobene nestrpnosti ne sme biti, nobene nervoznosti. Nikdo ne sme sprejemati od nikogar kakršnih koli nasvetov, kakršnih koli dopisov, brošur itd., kakor samo od Oblastnega odbora Udruženja v Ljubljani. Disciplina mora biti bojovniška v vsakem pogledu. Krajevni odbori imajo korespondirati samo z Oblastnim odborom v Ljubljani, člani pa biti v stiku s svojimi Krajevnimi odbori!

**OBLASTNI ODBOR UDRUŽENJA
VOJNIH INVALIDOV, Ljubljana.**

Priznanje komur gre

Po dvajsetih letih, kar je končana svetovna vojna, je bila v Jugoslaviji vlada, ki je razumela in čutila, kakšno strašno življenje životarijo vojne žrtve kraljevine Jugoslavije in koliko trpe radi nerazumevanja tistih, ki so vedrili in oblačili v državi in ki bi lahko, če bi le hoteli, olajšali trpljenje svojih najzaslužnejših državljanov — vojnih žrtev.

Vse heroične in slavne pesmi stare srbske zgodovine so bile v teh letih pozabljene, simbol Majke Jugovičev, žene Jug Bogdana, Kosovke devojke — vse je bilo zagrnjeno s črno neprodarno kopreno. Vojne žrtve so bile le nekak balast, nepotrebni ostanki nečesa, kar ni imelo po njih dejanju nobene cene.

Menjale so se vlade in režimi. Veliko se je kričalo o jugoslovenstvu in naciji. Ali nikdo se ni poglobil v invalidski problem naše države, akoravno so vse ostale države svoje žrtve vojne iz svetovnega klanja smatralo kot bistvo svoje državnosti. Edino vlada dr. Milana Stojadinovića in njen minister socialne politike Dragiša Cvetković, edino ta vlada je zgrabila ta problem globlje. Invalidski problem ni bil samo problem materijalne prirode, ampak so socialne in moralne zahteve silile, da se reši pravično, socialno in patriotski.

In zahvaljujoči se današnji vladi, predvsem ministru Cvetkoviću in ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću, je ta problem v resnici rešen. Če morada ta ali ona malenkost še leži odprta, je tako majhna, da se niti iz celote ne opazi. Ni pa vseh dni konec in hrast ne pade z enim zamahom. Kar še ni, se lahko zgodi — to se lahko mirno upa pri državnih, ki stvar razumejo in se v njo poglobijo.

Težko je biti vojni invalid. To ve samo tisti, ki je ležal v strelskih jarkih in ki ima srce v prsih. Mnogokrat je bilo človeka sram, da je moral reči: invalid sem. Kajti o nas se je govorilo tako, kakor da smo krivi, da smo pohabljeni za slavo domovine. A tisti gospodje, ki so bili lepo oblečeni, siti, imeli lepe položaje in oblast v rokah, so se nas ogibal in jih je bilo sram imeti kakršenkoli stik z nami. Če so le mogli, so nam kratili celo privilegije, ki jih je na papirju določal invalidski zakon 1929.

Danes je, hvala Bogu, tega konec. Danes vsaki invalid naše države lahko s ponosom reče: invalid sem. In zato najlepša hvala dr. Milanu Stojadinoviću in še posebno našemu ministru socialne politike, Dragiši Cvetkoviću.

H koncu naj omenimo še to, da je v državnem budžetu za leto 1938-39 predvideno za vojne žrtve po invalidskem zakonu 1929, 103.490.850 Din, a po budžetu za 1939-40 bo predvideno 244.863.996 Din.

Takšna je razlika med »Invalidskim Kosovim« (1929) in med sedanjo Uredbo. Za 136.729.561 Din več kakor prej.

To je rezultat energičnega, načrtnega dela Udruženja v zadnjih šestih letih. In to naporno delo je rodilo lep sad. Članom in članicam, ki so bili ves ta čas zvesti in požrtvovalni, vkljub svoji bedi in pomanjkanju, vsa čast! Lahko so ponosni na to svoje — naše skupno organizirano in zares konstruktivno bojovniško delo.

»Naš Rod«, 3. zvezek, je posvečen Ivanu Cankarju — spominu 20 letnice njegove smrti. Uvodnik je pisan nežno in tako, da prime človeka — posebno zgodbica o desetici, ki mu jo je poslala kot študentu mati. Tudi Cvetko Golarjev spomin »Na sprehodu s Cankarjem« je poln lepote Cankarjevega jaza — nehote močno vzgojno otroku, še bolj pa odraslemu, če je le nekoliko v njem človeka. Tudi drugi spisi in povestice so prvovrstne, ilustracije prikladne. Istotako pesnice, zanimivosti itd. Vredno je vzeti v roke »Naš Rod« — bogastva in duše je mnogo v njem. -g.-

Skladatelj Ivan Rozman je zložil in uglasbil slavnostni napev za moški zbor, bariton solo in klavir »Jugoslavija«. Priporočamo skladbo pevskim zborom.

Pismo predsednika Središ. odbora Udruženja voj. invalidov, vdov in sirot vsem vojnim žrtvam!

Invalidski zakon 1929 je mrtev! Vojne žrtve zdaj nismo več pastorkе svoje domovine, zdaj smo njeni pravi sinovi in državljani. Uredba o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah je uzakonjena.

Invalidski zakon iz leta 1929 je priznal samo 70.000 vojnih žrtev. Nova uredba — novi zakon priznava zdaj 94.000 vojnih žrtev več, skupaj torej vseh 164.000 vojnih žrtev.

Vi, tovariši in vse vojne žrtve, imate poleg invalidnine v letnem iznosu 240 milijonov dinarjev (mesto dosedanjih 103 milijonov), še vse druge raznovrstne pravice, ki Vam jih daje pravkar uzakonjena Uredba.

Vse te pravice Vam je Uredba tudi zagotovila. Uredba ni več mrtva črka na papirju, kakor je bil v vseh preteklih 9 letih invalidski zakon 1929. Uredba je zdaj živa moč Vaših pravic.

Zapomnite to, tovariši moji: **Nikdo Vam več teh pravic ne more odvzeti!**

Bodimo iskreni in pošteno priznamo: Komu se imamo zahvaliti za to priznanje?

Gospodu Dragiši Cvetkoviću, ministru socialne politike in narodnega zdravja, ki je bil duša vsega gibanja in se je držal svojih danih obljub. A potem tudi vladi gospoda dr. Milana Stojadinovića, ki je uredbo sankcionirala.

To Vam sporočam kot Vaš predsednik, ki je skupno z ostalimi tovariši Središnjega odbora in z vso organizacijo vodil boj. Sporočam Vam to v vednost, in naj Vas hudobni ljudje ne varajo, kakor so delali to vsa poslednja tri leta, odkar sem na tem svojem mestu delal.

Obenem s tem, ker sem delal na tem, da se Vam vrnejo Vaše pravice, ki so Vam bile tako nasilno odvzete, sem istočasno delal tudi organizatorično v organizaciji in naredil vse, kar sem obljubil. Tako sem Vam dal:

Invalidsko zastavo blagopokojnega kralja Aleksandra.

Znak in invalidsko knjižico s kartotekami.

Dom vojnih invalidov v Beogradu.

Zdravljenje v toplicah.

Azil invalidov v Beogradu.

Penzionat za invalidske otroke v Beogradu.

Uredbo o priznanju in vrnitvi vseh Vaših pravic.

Materijelno zasiguranje Udruženja, in

veliko in močno organizacijo, ki šteje danes 88.000 članov, a po 6 mesecih bo štela 160.000 članov.

In vse dokler sem s svojimi tovariši delal v Središnjem odboru, ves ta čas sem bil izpostavljen besnim napadom hudobnih tovarišev, katerim ni bilo nič svetega, ne naša skupna stvar in borba, ne naš uspeh. Hoteli so me ovirati v borbi za invalidske pravice. Zato niso izbirali sredstev, ampak mi metali pod noge najpodlejšje izmišljotine in obrekovanja, samo da bi me tako prisilili h kapitulaciji.

Ali v tej borbi sem vzdržal in zmagal!

Zdaj mi je na tem, da ohranim pridobljeno!

Hvala Vam za zaupanje, hvala Vam, da ste me poslušali in niste dovoljevali, da bi Vas kdo zapeljal v napačne smeri. V tem Vašem zaupanju je ležala naša sila in moč in nam omogočala naš skupen uspeh! Hvala Vam! Onim drugim pa odpuščam!

Bodite srečni z novo Uredbo in naj se začne za nas novo, človeka dostojno življenje!

V tem svetem trenutku Vam pošiljam svoje srčne tovariške pozdrave in želim vsem najboljši Vam in vsem vojnimi žrtvami Jugoslavije.

Vaš udani tovariš

Božidar Dj. Nedić,
predsednik Središnjega odbora Udruženja vojnih invalidov.

Izvolitev francoskega neznane vojaka

**Ganljiva zgodovinska svečanost
10. novembra 1920 v provizorični kapelici
verdunske trdnjave**

Misel častitve groba Neznane junaka je simbolična in vzvišena, kajti s tem se časte vse žrtve vojne v znanih in neznanih grobovih svetovnega bojišča.

Kralj Mučenik, Aleksander I. je temu spominu posvečal največje spoštovanje. Celi breg znamenite Avale pri Beogradu je dal preurediti spominu Neznane junaka. Mogočna, monumentalna

Tedaj je bil izvoljen junaški prostovoljec 234. pešpolka, priprost vojak Avgust Thina, da izvoli neznanega narodnega junaka, ki naj bo pokopan pod slavolokom zmage v Parizu. Avgust Thina se je boril v Champagni, v Elzaški, v Flandriji in pred Verdunom. Bil je eden redkih vojakov tega polka, ki so preživeli krvave bitke svetovne vojne.

Slavolok zmage v Parizu

stavba iz hercegovskega granita iz Jablanice je menda ena najimpozantnejših spomenikov cele Evrope. Tam so bloki granita z 12 tonami, posamezni kamni ob stopnicah pa eno in pol tone. Opisati se takorekoč ne da, to treba samo videti, posebno zvečer v morju luči.

V sredo, 16. novembra 1938, je dopotovala iz Pariza grška delegacija bojevnikov, ki se je udeležila tam svečanosti 20 letnice zaključenega premirja. Princsla je s seboj našim bojevnikom plamenico ter jo odnesli na Avalo in jo zasadili v grob Jugoslovenskega Neznane junaka. Pri zažiganju naše plamenice je četa vojakov v šlemih oddala vojaške časti.

*

Naj pri tem nekoliko opišemo ganljivo svečanost, ki je bila 10. novembra 1920 v provizorični kapeli verdunske trdnjave.

»Slovenski Narod« od 17. novembra t.l. poroča o tej svečanosti:

Svečanost izvolitve Neznane junaka je bila v kazematah nezasedene verdunske trdnjave, izpremenjenih v kapelico, okrašeno s slavnimi vojnimi zastavami, kakor piše general Weygand v svoji knjigi »Enajsti november«. Osem krst, v katerih je snivalo svoj večni sen osem neznanih vojakov, izkopanih iz zemlje, namočene in posvečene s krvjo na osmih sektorjih fronte: Alzaške, Champagne, Chemin des Dames, Ile de France, Somme, Artois, Flandry in Verdun, — je bilo po vojaško postavljenih v dve vrsti, na vsaki francoska zastava in palma. Od ranega jutra do ene ponoči pred dnev izvolitve Neznane vojaka so romali tisoči Francozov mimo krst osmih junakov, stoječih sredi plapolajočih sveč in častne straže 132. pešpolka posadke verdunske trdnjave.

Tej pomembni patriotični svečanosti, tej lepi manifestaciji spoštovanja in ljubezni, je predsedoval vojni minister Andre Maginot, ki se je junaško boril med svetovno vojno kot podčastnik pred Verdunom, kjer je bil težko ranjen. Polkovnik verdunskega polka je izbral za častno nalogo volilca že omenjenega hrabre-

ga vojaka, prostovoljca A. Thina iz Caena, ki je bil dodeljen njegovemu polku iz malone iztrebljenega slavne 234. pešpolka. Sotrudnik pariškega tednika »Vu« je posetil pred letošnjo obletnico bivšega vojaka Thina, zdaj ravnatelja družbe Nugentu nad Marno in prosil ga je, naj pripoveduje svoje spomine na ganljivi obred v mračni verdunski kapelici, zlasti pa naj mu pove, zakaj se je odločil vprav za šesto krsto v vrsti osmih in tako povišal v nji večni sen snivajočega vojaka v Neznane junaka Francije.

Bivši vojak izpred Verduna je nekaj časa okleval, potem je pa jel pripovedovati, kako ga je eno uro pred svečano izvolitvijo poklical polkovnik in mu sporočil, da bo moral izbrati izmed osmih Neznane junaka Francije. Ob štirih popoldne je prikorakal izbrani volilec v novi modri uniformi s častnim spremstvom v trdnjavo, kjer so že bili zbrani visoki vojaški dostojanstveniki z verdunskim škofom. Zadoneli so v črno oviti bobni in prišel je vojni minister Maginot, ki je takoj vprašal po vojaku, določenem za izvolitev Neznane junaka. Vojni minister je dejal vojaku Thinu:

»Vojak, tu je šopek rož, natrganih na verdunskem bojišču med grobovi junakov, padlih za domovino in narod. Položite ga na eno teh osmih krst, ki bo potem krsta Neznane vojaka, katerega bo francosko ljudstvo jutri spremilo v Pariz pod Slavolok zmage.«

Minister je izročil vojaku šopek nageljčkov. »Drhtel sem, ko se je približal veliki trenutek izvolitve,« je pripovedoval Thina. »Ničesar nisem videl okrog sebe v tem napetem trenutku. Katerega izmed teh osmih, ki so predstavljali 1 milijon 500.000 padlih Francozov, naj izberem? O nobenem nisem ničesar vedel. Toda že ko sem se oblačil, sem razmišljal o tem in prišlo mi je na misel, da pripadam 6. armadnemu zboru in da dobim številko 6 tudi če seštejem številke svojega sedanjega polka 132. In tako sem se odločil za šesto krsto.«

S šopkom nageljčkov v roki je stopal prostovoljec Thina s častnim spremstvom ob krstah in prešteval na tihem krste, ker je bil tako razburjen, da se je večkrat zmotil. Ustavil se je pred šesto krsto, položil na njo šopek in salutiral. General Boichut je z drhtečim glasom zapovedal, naj navzoči počaste spomin Neznane vojaka, padlega za Francijo. Zadoneli so bobni, žena s črnim pajčolanom se je prerinila h krsti, jo objela in poljubila, potem se je pa zjokala. In vsi navzoči so zaplakali.

Tako je opisal glavni udeležene ganljivi obred izvolitve Neznane junaka Francije, ki je bil 10. novembra v Franciji v trdnjavi slavne Verduna.

Tako spoštovanje uživajo bivši bojevnik v Franciji. Tako razume in pojmuje velik narod, civiliziran in kulturn, žrtve, prinese za blagor in veličino domovine.

Vsaka žrtev vojne mora biti član Udruženja!

»Ali smo res bili nekoč fantje in možje, vojaki, močni in krepki?« vprašam.

»O, bili smo, bili smo vojaki, bojevnik,« odgovarjajo. »Danes pa smo zavržene ničle. Kdor ima kaj zemlje, je reduciriran radi predpisane davka — naj grize zemljo. Kruha z nje itak ne more pridelati. Drugi je reduciriran, ker je pomotoma bil vpisan na napačno hišno številko nekega posestnika, pa je zato proglašen kot nesiromašen, akoravno je brez vsega. Popraviti napake niso hoteli, zakaj — kaj komu mar pohabljenec. Tretji je reduciriran, ker je božjasten, Zasula ga je granata. Premalo je bil junak, da ga je to pretreslo — zato ni priznan. Četrtemu so premalo vidne poškodbe krogel in ima zato samo 20%, čeprav je tak kakor gnila goba. Peti je reduciriran, ker... no, pri vsakem je tisti prokleti »ker« iz nesrečnega invalidskega zakona 1929.

Strašno, če vse to gledam in premišlujem, še strašnejše, ker sam doživljam. Gospod vojskih trum, udari hudiče, ki so naredili to zlo!

Filip Lončarič,
invalid iz Majšperga.

»Vojni invalid« v borbi za invalidske pravice

Ne moremo si kaj in dolžnost nam velevala, da danes, ko smo izvojevali novi invalidski zakon, vseeno četudi v obliki Uredbe, ki odgovarja našim zahtevam, — akoravno ne popolnoma v celoti, ali vendar v veliki večini, — ko vemo, da brez boja ne gre nič in da to, kar še ni doseženo, še bomo dosegli, danes torej se moramo nekoliko pomuditi tudi pri našem listu-bojevniku »Vojnem Invalidu«.

Skoraj bo dvajset let, odkar izhaja naš list. Za vsa ta leta je bil pravi borec in iskren prijatelj vojnih žrtev. Iskreno in borbena se je izpostavljal za pravice vojnih žrtev. Bil je zato večkrat posvarjen

ali glave ni klonil. Od dneva pa, ko smo začeli odločno borbo za novi invalidski zakon in z zahtevo, da se »Invalidsko Kosovo« vrže v pozabnost, od tega dneva je »Vojni Invalid« prinašal pritožbe, krike članov Udruženja, zahteve, sporočal je javnosti in državnikom ter drugim odločujočim faktorjem, kakšna krivica se godi vojnim žrtvam, žrtvam, ki so zarisale meje Jugoslavije in jih utrdile s svojo krvjo in kostmi. Bil je prijateljska, tovariška vez med svojimi čitatelji in člani, bil krik velikana, ki je oznanjal svetu krivice, bil je gromovnik, ki je bičal vojne zabušante in škodljivce vojnih žrtev — kolikor je pač smel v tesnobi ozračja, v kateri je dihal.

Ta krik »Vojnega Invalida«, te njegove obtožbe, njegove zahteve, niso bile glas vpijočega v puščavi. S ponosom lahko reče danes, da je tudi on prinesel kamen, precej debel in težak granitni kvader k uspehu, ki ga beleži danes Udruženje z uzakonitvijo novega invalidskega zakona — Uredbe. 7000 glasov je zbežalo in odhitelo vsak mesec po vsej Sloveniji, po Jugoslaviji in tudi v Bolgariji, Češkoslovaško, v Francijo... 7000 čitateljev-narodnikov ga je pozdravilo vsak mesec kot tovariša-prijatelja, da jim je povedal kako in kaj, da jih je tudi malo pozabaval, jim kaj pripovedoval in zopet potem bodril, naj vztrajajo in bodo močni.

Danes, ko je boj izvojevan, danes stopa »Vojni Invalid« k Vam s častitkami in z veselim pozdravom, želeč Vam sreče in zadovoljstva. Upamo, da ga boste z radostjo sprejeli in da mu boste še v naprej, po dobljeni zmagi ostali prijatelj in težko pričakovali vsak mesec njegovega prihoda. Brez »Vojnega Invalida« ne boste mogli popolnoma uživati Uredbe. Vedno boste potrebovali njegovega nasveta in bodrila. Zato mu ostanite zvesti kakor dosedaj, čitajte ga še veselejše kakor ste ga dosedaj. To mu bo v nagrado in priznanje.

Pozdravlja Vas Vaš

»VOJNI INVALID«.

Naše življenje

(Dopis.)

Bil je zimski čas. Ležal sem bolan v postelji. Pride starček-berač. Videč moje siromaštvo, pravi:

»Samo malo pogret sem se prišel! Zunanaj je mraz!«

Pogleda me in vpraša:

»Ste bolan?«

»Da, bolan.«

»Kaj pa vam je?«

»Ste vojni invalid?«

»Da, sem, 20%.«

»Kaj? Samo 20%? Pa ste ves sključen?«

»Rvmatizem iz strelskih jarkov. Pa so rekli, da ni nič hudega, dovolj je 20%!«

»Dobivate kaj?«

»Nič. 20% invalidov ne priznavajo.«

»Eh, potem ste pa res revež,« je zmaljal z glavo starček-berač. Nato pa vprašal: »Ali kadite?«

»Nimam kaj.«

»Bom pa jaz dal,« je rekel in mi dal dve cigareti.

V sobo je stopila moja 11-letna hčerka.

»Atek je bolan,« je rekel. »Ali ti je hudo?«

»Pa še kako,« je rekla vsa žalostna.

»No, le pridna bodi in Boga moli, pa bo atek zopet zdrav,« je rekel, ji dal en dinar in odšel.

*

Z reveži invalidi imajo sočutje berači. Boljši ljudje, ki se jim pravi »gospodje«, pa žive v razkošnih palačah, jedo z bogato obloženih miz, so zdravi in veseli. Kdor je pa sit, ne ve, kaj je lakota in beda. Ali tako je, če bi ne bilo nas, revežev vojnih invalidov, bi ne bilo tudi teh bogatih in sitih gospodov. Bog jim odpusti grehe.

Pred nekaj dnevi sem bil v pisarni Krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Ptuj. Bilo je tam še 12 tovarišev vojnih invalidov. Oh, kakšne pokveke so to! Enemu letijo roke kot bi jih stresala elektrika. Drugi ima jamo kot kak prepad tam, kjer bi moralo bleščati oko. Tretji ima v suknjin žep potlačen prazen rokav. Četrtemu mahedra prazna hlačnica okrog nekakšnega droga. Peti ima grozno skrotovičeno roko. Šesti je popolnoma slep. In tako dalje. Kdo bi opisoval. Telesa so upognjena, izmučeni so obrazi, izžeti, pogledi žalostni in obupni — naravnost žive mumije.

Naše gibanje

VIŠNJA GORA. Seja Krajevne odbora je sklenila, da morajo priti dne 3. in 8. decembra 1938, ves dan kadar koli, vsi člani in članice, ki še dolgujejo, v Višnjo goro k blagajniku tov. Alojziju Zupančiču (Pri Kamenčanu) in poravnati naročnino in članarino za leto 1938. Ako ne, bodo izbrisani iz članstva.

Sporočamo nadalje, da sme sprejemati članarino in naročnino samo blagajnik tov. Alojzij Zupančič in nihče drugi.

Torej, 3. in 8. decembra 1938 pridite in plačajte! 41 Vas je, ki dolgujete.

KRAJ. ODBOR TRŽIČ poziva svoje člane in članice, naj poravnajo članarino in naročnino, ker gre leto h kraju. Plačajte naj čimprej, da ne bodo izbrisani.

Krajevni odbor U. V. I. v Kranju opozarja vse svoje člane, kateri še niso poravnali članarino za leto 1938. Med člani in članicami je še večje število onih, ki nimajo poravnane članarine. Pri razdelitvi božičnice se bodo upoštevali oni člani in članice, ki imajo poravnano članarino za celo leto. Zaradi tega je dolžnost vsakega člana in članice, da prej ko mogoče poravnata članarino pri društvnem

blagajniku ali tajniku. Pri razdelitvi božičnice se prošnje članov in članic ne bodo upoštevale, ker bo vsak odbornik iz svojega kraja predlagal, kateri so potrebni božičnice, zato ne pošiljajte pisemenih prošenj na tukajšnji odbor.

Sevnica. Tukajšnji K. O. javlja vsem članom, da naj se v vseh zadevah zglasajo pri tajništvu kolikor le mogoče le ob sobotah med 9. in 11. uro. Le v nujnih primerih tudi druge dneve. Ob nedeljah in praznikih pa v nobenem primeru ne. — Člani iz poverjenišva Planine, ki hodite k poverjeništvu plačevati članarino, prinesite vselej člansko knjižico s seboj, da se vam prilpejijo markice. Poverjenik Preskar se namreč pritožuje, da nihče, ko pride plačevati članarino, ne prinese članske knjižice s seboj.

Slovenska Bistrica. Dne 31. oktobra t. l. je umrl tukajšnji član našega združenja Šrot Franc iz Spodnjih Poljčan. Pričakoval je željno zakonitve novega načrta invalidskega zakona, kar mu pa žal ni bilo izpolnjeno. Poklical ga je Bog k sebi, kateri mu naj dá boljše plačilo, kot ga je dobil od nevaležnega sveta. Ostalim domačim naše sožalje.

Kočevje. Naš Krajevni odbor je imel 2. okt. 1938 svojo redno sejo. Sklenil je, da se bodo odslej vršile redne odborove seje vsako prvo nedeljo v mesecu. Vsi člani in članice se naprošajo, če kaj potrebujejo, kak nasvet, kakšno intervencijo itd., naj se zglasijo pri tov. Karlu Erkarju, ki bo potem vse uredil. Vsi dopisi in spisi se morajo pošiljati Krajevnomu odboru, kjer jih vidirata in shranjujejo samo predsednik in tajnik. Spise smeta podpisovati samo predsednik in tajnik,

v slučaju odsotnosti tajnika pa tov. Avgust Müller. V blagajniško knjigo vknjiževati in izknjiževati ter izplačevati ima pravico samo blagajnik in nihče drugi. Če kdo želi kakšno posojilo od K. O., mora o tem sklepati ves odbor. Tajniške posle bo odslej opravljal tov. Rus s pomočjo tov. Gruma. Podpisovati sme samo tov. Rus, v odsotnosti pa Avgust Müller.

Krajevni odbor UVI Ptuj poziva vse one člane in članice, ki še svojih organizacijskih obveznosti do konca leta 1938. Niso poravnali, naj to store zanesljivo do 15. novembra t. l.

Nadalje pozivamo vse one člane, ki že posedujejo nove železniške legitimacije, da jih prinesejo v našo pisarno zanesljivo do 15. januarja 1939 radi podaljšanja njih veljavnosti. Ta rok velja tudi za one, kateri si želijo nabaviti nove železniške legitimacije. Prošnjam, za nabavo novih železniških legitimacij, je potreben prepis rešenja, overjen pri okrajnem sodišču, nova slika 6x9 cm in 20 Din gotovine.

Naročnina za list »Vojni Invalid« se v bodoče mora poravnati najmanje polletno vnaprej, najdalje pa do 15. januarja 1939, a članarina pa v prvih mesecih vsaj za prvo polletje.

Vsaka sprememba, preselitev iz občine ali smrt člana, se mora takoj javiti tukajšnjemu odboru.

Uradne ure za stranke so v torek, sredo in petek od 8. do 12. ure.

Šmarje pri Jelšah. Vsi tisti, ki še do sedaj niso plačali članarine, naj to storijo čimprej, ker leto gre h koncu in da tajnik ne bo imel po nepotrebnem dela z opomini in pa tudi stroškov. Zato naj nikar nihče ne odlašaj. Kdor pa ne bo storil svoje dolžnosti, ga bomo črtali in naj potem to pripise samemu sebi.

Službeni del OOUVI

VSEMU ČLANSTVU UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV!

Nova uredba je postala zakon. Invalidski zakon — »Invalidsko Kosovo«, je prenehal živeti!

Vse vojne žrtve pozivamo in prosimo, naj zdaj potrpežljivo, kakor so dosedaj, čakajo odredb in navodil, ki jih bo v kratkem dal Oblastni odbor Udruženja v Ljubljani svojim Krajevnim odborom.

Naj ne bo nobenih nestrpnosti, nobene nervoznosti, ker se bo vse lepo v redu in točno delalo in naredilo do 1. aprila 1939, ko se bo začela po novi Uredbi izplačevati invalidnina.

Vse, kako se naj začnejo prijavljati ti ali oni, kaj naj naredijo, kje se naj zglase itd., vse to bo sporočil Oblastni odbor Krajevnim odborom in tudi v številki »Vojnega Invalida« opisal.

Če ste bili disciplinirani ves čas, ko je bila najhujša borba, ali bo Uredba ali ne bo, boste pač lahko tudi zdaj, ko veste, da je Uredba zakon in da se bo začela finančno izvrševati 1. aprila 1939, in torej ni več nobenega dvoma, ali bo ali ne bo.

Udruženje je zdaj obvezna organizacija, poloficijelna. In vsak, kdor bo hotel uživati dobrine Uredbe, bo moral biti član. Zato naj se zdaj takoj vsi ti, ki še niso člani, a so čakali, kdaj se zakliče: »Mizica, pogrni se« in se je ista pogrnila, včlanijo. Kdor ne bo član, se njegovih prošenj, vlog itd., ne bo sprejemalo.

Na III. plenarni seji Središnjega odbora, ki je bila v Beogradu, je bilo sklenjeno, da kakor hitro se izdelajo nova pravila Udruženja, ki se morajo prilagoditi novi Uredbi, se bo takoj sklicala izredna plenarna seja, ki bo pravila pregledala, jih sprejela in odredila reorganizacijo Udruženja. Do tedaj pa Udruženje s svojimi Oblastnimi in Krajevnimi odbori vrši svoje posle po sedanjih pravilih.

Uredbo, ki bo uradno prevedena v slovenščino — upamo, da se bo to kmalu zgodilo — bomo natisnili v posebni brošuri. Dobro bi bilo, če nam Krajevni odbori že zdaj javijo število brošur, ki jih bodo naročili, da se vemo ravnati glede tiska. Koliko bo stal izvod, trenutno še ne moremo povedati, ali dražji od 8.— Din gotovo ne bo. Prej manj kakor več.

Nova pravila, ko bodo tiskana, bodo dobili Krajevni odbori brezplačno.

Vse druge tiskovine in obrazce, ki bodo potrebni za to ali ono reč v smislu Uredbe, bodo Krajevni odbori takoj, kakor hitro jih dobimo od Središnjega odbora, prejeli od Oblastnega odbora. Naj nikdo ne pozabi, poudarjamo še enkrat, da za vse, kar se tiče vojnih žrtv, za vse to nosi odgovornost Udruženje, v Sloveniji Oblastni odbor s svojimi Krajevnimi odbori in zato se držite disciplinirano. Udruženje jamči, da bo vsak dobil pravice, ki mu gredo po Uredbi.

Prvikrat v življenju, odkar obstoja Jugoslavija, je država usodo vojnih žrtv zaupala nam samim, to je naši skupnosti, organizaciji, Udruženju vojnih invalidov. Pokažimo torej, da smo dostojni samega sebe in tega zaupanja, ki nam ga izkazuje država. Duh bojevniki mora biti v nas na celi črti. Naj svet vidi, da so vojne žrtve v resnici najbolj konstruktivni element v državi in da je samo zloba in vojno zabušantstvo krivo, da te svoje konstruktivnosti doslej nismo mogli v praksi pokazati in dokazati. Dokazali bomo, da smo sposobni upravljati s svojo lastno usodo in sicer tako, da bomo čuvali svoje interese in s tem čuvanjem svojih interesov bomo čuvali tudi svete interese naše skupne nacionalne države. Izrabljanja invalidskih kreditov zdaj ne bomo dopustili ne trpeli.

Potrpljenje, strpnost in mir naročamo v imenu vrhovne naše organizacije, da bo tako v tem novem delu, ki bo naporno, red. Ko organizacija garantira vsem njihove pravice, ki jim gredo po Uredbi, ima tudi pravico, da zahteva bojevnikiškega duha in bojevnikiške discipline in da se njene naredbe izvršujejo. Vse bo narejeno o pravem času, zato vsem našim članom in članicam, Krajevnim odborom in vsem vojnim žrtvam, ki so dobre volje

naš tovariško-bojevnikiški pozdrav!

Oblastni odbor
Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani.

VSEM KRAJ. ODBOROM V VEDNOST

Kakor smo zvedeli od nekaterih naših Krajevnih odborov, da vojne invalide sreska načelstva obveščajo, da morajo prineseti eno sliko v velikosti, kakor jih imate v sedanjih članskih knjižicah. Baje vam hočejo izdati posebno knjižico in naj vsak vojni inva-

lid plača 5 Din. S seboj mora prinesiti tudi rešenje. Knjižice se bodo baje izdajale takoj po novem letu.

Opozorjamo, da Oblastni odbor Udruženja v Ljubljani o tem nič ne ve. Zato naj se Krajevni odbori, ki bi dobili kak poziv od sreskega načelstva, natančno informirajo, kdo to odreja in zakaj izdaja nekakšne legitimacije za vojne invalide ter še celo za ceno 5 Din?

Nam pa nemudoma o tem sporočite!

Vse vojne žrtve so člani Udruženja in po novi Uredbi, ki je že dobila zakonsko moč, imajo članske knjižice. Kdor še do danes ni organiziran, bo moral biti in mu bo knjižico-legitimacijo izstavilo Udruženje, — pa nihče drugi.

Kar se tiče legitimacije za polovično vožnjo na železnicah, pa govori § 117 Uredbe:

1. Vsaki član Udruženja vojnih invalidov dobi od svojega odbora invalidsko knjižico z njegovo sliko in osebnimi podatki.

2. V knjižici bodo zabeležene vse pravice, ki mu pripadajo po novi uredbi in vpisane vse podpore, ki jih bo prejel od strani oblasti, udruženja, ustanov in dobrotnikov.

3. Invalidska knjižica služi kot legitimacija za znižano vožnjo po odobritvi ministra za promet brez kakršnekoli takse in brezplačno.

Zato poudarjamo: Od nikogar, razen od Oblastnega odbora ne sme nihče prejemati in izvrševati kakršnihkoli navodil itd. Pojasnite to vsakomur in tudi sreskim načelstvom ter občinam.

Čakajte navodil!

NALOGI UDRUŽENJA PO NOVI UREDBI

Da ne bo že takoj v začetku nespozrazumevanj in zmešnjave, priobčujemo § 91 nove Uredbe, ki govori o nalogah in sodelovanju Udruženja. Udruženje je zdaj poloficijelna organizacija in brez njenega soglasja in pristanka ne sme nikdo dati kakšnih odredb ali navodil, tičočih se dolžnosti in pravic vojnih žrtv, zagaraniranih v Uredbi.

§ 91.

1. Ministrstva, bani, upravnik mesta Beograda, sreski načelniki in občine, preden izdajo važnejše odredbe o skupnih pravicah in privilegijih oseb, zaščitenih po tej Uredbi, se predhodno morajo bodditi ustmeno ali pisмено pogovoriti in dobiti mišljenje Udruženja vojnih invalidov v svojem področju.

2. To velja posebno za izdelavo pravilnikov za ustanovitev in upravljanje raznih invalidskih zavodov, za gospodarsko krepitev in za socialno skrb oseb, ki so zaščiteni po tej Uredbi.

3. Poleg tega se v sporazumu s Središnjim odborom Udruženja vojnih invalidov dajejo njegovim Oblastnim in Krajevnim ali Sreskim odborom sledeče naloge:

a) zbiranje statističnih podatkov o družinskih, moralnih, kulturnih, zdravstvenih, prosvetnih, gospodarskih in socialnih razmerah vseh, ki živijo na njihovem področju in so zaščiteni po tej Uredbi;

b) zbiranje in čuvanje od pozabljenja imen, del, slik in drugih podatkov oseb, ki so umrle ali se onesposobile v službi domovine v osvobodilnih vojnah od 1912 do 1918 in tudi preje in pozneje;

c) pisanje, sprejemanje, pošiljanje in odpravljanje na pristojna mesta prijav, prošenj, rešitev, odlokov, sporočil, pritožb in drugih reči o pridobivanju, uživanju ali izgubi raznih pravic, popustov in podpor, ki se nanašajo na posamezne osebe, ki so zaščiteni po tej Uredbi.

Dalje: f) Zbiranje vseh podatkov, dokazov, uverenj itd., pri vseh javnih oblastih, ki so potrebni, da se pridobi pravica, popust ali pomoč po tej Uredbi;

g) da vrše vse ostale posle, ki jim jih naroče javne oblasti ali Uprava narodnega invalidskega fonda.

Toliko sedaj v vednost, da ne bo nespozrazumevanj. Poročajte takoj o vsem, da bomo vedno točno in hitro o vsem informirani.

Prihodnja številka bo izšla kot redna decembrska nekako sredi decembra, na vsak način pa pred Božičem. V nji bodo že razna navodila.

Čigava je naša zemlja?

»Delavska Politika« od 30. maja 1938 piše:

Kdor misli, da smo bili s prevratom res osvobojeni, je v veliki zmoti. Če pogledamo kjerkoli

Skoraj nič, ali vsaj neskončno malo se je v tej smeri slovenski narod otresel. Najbolj seve čuti to na svoji koži delovno ljudstvo. Ravno, ker mora to ljudstvo garati istim tujim gospodarjem še naprej za beraško mezdo, raste v neskončnost tuje premoženje in naš človek vedno bolj propada zaradi pomanjkanja.

Kaj predstavlja rodbina Hutter iz Ptuj? Razen v Ptuj, ima tovarnar Franc Hutter, ki izdeluje v Ptuj žganje, na severni meji na Plaču ogromna vinogradna posestva, kjer hlapčujejo naši ljudje, nič manj kot 11 viničarskih rodbin. Samo krasnih, donosnih vinogradov ima ta tovarnar Hutter iz Ptuja tik ob meji 11, skupno pa 155 parcel, ki merijo 113 ha in ležijo v občinah Plač, Čiringa, Podigrac in Zg. Kungota.

Nekoč je tu domovala slovenska rodbina Jurija Dobaja od leta 1850 do 1896, nato rodbina Jožefa Dreisibnerja, tudi še slovenska rodbina, a od nje je kupil g. Hutter v vojnih letih, ko je naš kmet krvavel na bojnih poljanah, vseh gornjih 155 parcel, 113 ha najrodovitnejše zemlje za golih 190.000 kron.

Čez 20 let je ta zemlja toliko zrasla v vrednosti, da je dobil g. Hutter v vknjižbo na te parcele od »Mestne hranilnice« v Mariboru 250.000 din in od ptujkega »Predjemnega društva« din 750.000, torej cel milijon obratnega kapitala za svoje podjetje in sicer v letih 1931 in 1933. Seve je tudi to naš slovenski denar.

In na takih milijonskih vrednostih je naš človek še samo viničar, ki zasluži največ 3 din na dan.

Ali niso to krvave tragedije slovenskega ljudstva? In koliko je takšnih, ena za drugo, ena poleg druge!

In rešitev? Ali ne kriči vse to po najostrejšem boju socialne zaščite našega človeka? Kakor po tovarnah, je tudi po teh vinogradih socialno vprašanje narodna bol. Narodno vprašanje je socialno!

Mi, bivši bojevniki, moramo posvetiti tudi temu vprašanju bojevnikiško pozornost.

Čuvajmo Jugoslavijo!